

СЛОВНИКОВІ МАТЕРІАЛИ • VOCABULARIES

УДК 811.161.2'374'373.21(477.46)(045)

Ірина Гонца*^{id}

МАТЕРІАЛИ ДО «СЛОВНИКА ОЙКОНІМІВ ЧЕРКАЩИНИ»

У статті проаналізовано ойконіми Черкащини відповідно до визначених мотивів номінації та семантики твірних основ, простежено становлення назв поселень від моменту першої фіксації в документах до наших днів. З'ясовано, що серед відонімних дериватів домінують найменування, в основах яких ужиті антропоніми різного походження, зокрема християнські імена різної структури та давні слов'янські автохтонні відапелятивні найменування, а також пізніші прізвиська та прізвища, значно рідше – давньослов'янські відкомполітні імена. Значну групу серед відапелятивних найменувань становлять ойконіми, мотивовані номенклатурними назвами підвищень, низьких, відкритих, заболочених місць, географічними назвами природних і штучних водних басейнів, рослинного світу.

Ключові слова: номінація, ойконім, ойконімікон, ойконімна модель, особова назва, пропріатив, словотвірна модель.

Iryna Gontsa. Materials for the «Dictionary of oikonymy of Cherkasy area».

The article analyzes the oikonymy of Cherkasy area in accordance with the defined motives of nomination and semantics of derivational bases, follows the formation of settlement names from the moment of their first fixation in documents to the present day. The lexical and semantic analysis of the basic names of the oikonimikonu of a studied territory within three lexical and semantic groups: appellative, onymic and onymic and appellative is carried out. Attention is focused on the connection of an oikonimna system of a studied area with its historical past, geographical location and dialectal diversity. It is resolved that among vidonimnykh derivatives, the names based on anthroponyms of various origins dominate, in particular, Christian names of various structures and ancient Slavic autochthonous vidapeliatyvni names, as well as later nicknames and surnames, and much less often - ancient Slavic vidkompozitni names. Such formations contain an indication of both a direct relation of a designated territory to a specific owner and an indirect belonging of a certain denotation to an entity (or group of entities). The vidantroponimnykh oikonymy of Cherkasy area are characterized by a presence of specific suffix topoformants that indicate that an object belongs to a certain person: -iv-, -sk-, -ivk(a), -yivk(a). The predominance of vidantroponimnykh propriatives is explained by a fact that they were once owned by someone. The bases of the vidoikonimnykh varieties reflect the names of nearby settlements, and the vidhidronimnykh ones reflect the names of water bodies localized near the appropriate settlements. A significant group among the vidapeliatyvnykh names is made up of oikonymy motivated by nomenclatural names of elevations, low, open, marshy places, geographical names of natural and artificial water basins, and flora. The structural and word-formation aspect allows to distinguish simple, complex, and compound nominations. The largest group of the oikonimikon of Cherkasy area is made up of monosyllabic names of settlements realized by lexical and semantic, morphological and morphological and syntactic methods, as well as by foundation (usually by combining two lexemes). The significant quantitative dominance of single-word derivatives is due to a tendency to unify linguistic resources. The compound names include two-word (attributive) compounds, prepositional constructions and descriptive formations.

Key words: nomination, oikonym, oikonimikon, oikonimna model, personal name, propriative, word-formation model.

Пропонована стаття продовжує низку публікацій, присвячених ойконімії Черкаського краю. На прикладі найменувань поселень, початковими літерами яких є А та Б включно, визначено словотвірні моделі, за якими сформовано

* Ірина Гонца, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна); e-mail: i.s.hontsa@udpu.edu.ua.

ойконіми Черкащини (відапелятивні, відантропонімні, відетнонімні назви), з'ясовано доонімну мотивацію їхніх твірних основ; схарактеризовано структуру нових (перейменованих) назв. Мета дослідження – дослідити ойконімікон Черкаської області як складник ономастичного простору та як лінгвокультурний феномен.

Словникова стаття має такий вигляд:

- а) реєстрове слово (ойконім);
- б) тип поселення подано скорочено (м., смт., с., сел., х. тощо);
- в) локалізація денотата (зазначено район (двобуквена аббревіатура). Зниклі географічні об'єкти ідентифіковано вказівкою на район, до якого вони були або могли би бути віднесені на той час);
- г) історичні писемні свідчення (указано роки першої писемної згадки про пропріатив, умови заснування поселення);
- ґ) варіанти географічної назви;
- д) лінгвістичний коментар (встановлено етимологію пропріатива із залученням відповідного фактичного матеріалу української мови різних хронологічних періодів та інших слов'янських мов. Якщо денотат упродовж свого історичного розвитку мав кілька назв, то проаналізовано всі зафіксовані оніми).

1. **Авра́мівка** – с., Ум. Ймовірно, існ. у 1620–1630 рр. [Волошенко, с. 21]. 1787 – *Abraamowka* [Архивъ, VII, 2, с. 580]. 1790–1791 – *Abramowka* [Архивъ, VII, 2, с. 703]. 1864 – (передмістя) *Аврамовка* [Похилевичъ, с. 335]. 1924 – *Аврамівка при Монастирищенській цукроварні* (посилоч-передм.) [СПК, с. 116]. 1926 – *Аврамівка* [СПУ, с. 147]. 1987 – приєдн. до смт. Монастирище [АТУ 1987, с. 468]. Н. – відантроп. першопосел. суф. дер., пор. ОН *Аврамь*, *Авраам* (1398) [ССУМ, I, с. 64]; див. також ОН *А. Авраменко* (1649) [РВЗ 1995, с. 134]. Варіант: локат.-квалітат. н.-сл.-сп. (ойк., ад'єкт. й апел. *цукроварня* – “цукровий завод” [СУМ, XI, с. 247].

2. **Аврашо́к** – х., Ум. Як н. п. згад. у 1926 р. [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Локат. н. із демін. суф., пор. ГТ *овраг* – “яр; вузька глибока западина із стрімкими узбіччями; балка; високий крутий берег, який обмивається річкою” [Громко, с. 133; ССУМ, II, с. 585].

3. **Ада́мівка** – х., Ум. 1924 – х. *Адамівка* [СПК, с. 90]. Знято з обл. н. п. Ойк. – відантроп. дер., який вказує на першого поселенця (власника), пор. ОН *Адамъ* (1391) [ССУМ, I, с. 65].

4. **Ада́мівка** – с-ще, Ум. 1895 – фер. *Адамовка* [СНМ, с. 250]. 1946 – х. *Адамівка* [АТП 1947, с. 268]. Н. – див. № 3.

5. **Ада́мівка** – с., Чр. Згад. у 1678 р. [Похилевичъ, с. 668]. 1765 – *wieś Adamówka* [Архивъ, VII, III, с. 12]. 1800 – *Адамовка* [Атлас]. 1924 – с. *Адамівка* [СПК, с. 116]. 02.09.60 – знято з обл. н. п. [АТП 1966, с. 66]. Н. – див. № 3.

6. **Ада́мчик** – х., Ум. 1924 – х. *Адамчик* [СПК, с. 77]. Знято з обл. н. п. Н. – відантроп. посесив. демін. дер., пор. ОН *Адамчик* < *Адам*, див. також ОН *Адамко*, *Адамець* [Трійняк, с. 23].

7. **Алекса́ндровскій** – х., Зл. Згад. як хут. вл. *Александровскій* у 1859 р. [Щтиглиц, с. 48]. 1909 – х. [АДК 1909]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив. пор. ОН *Олександрівський* [Трійняк, с. 262], *Александръ* [Грінченко, IV, с. 557].

8. **Алексе́вка** – х., Чр. Існ. у 1895 р. поблизу м. Жаботина [СНМ, с. 302]. Знято з обл. н. п. Н. – відантроп. посесив. суф. дер., пор. ОН *Алекшій* [Архивъ, I, 5, с. 90].

9. **Андрі́вка** – х., Зв. 1924 – х. *Андрі́вка* [СПК, с. 107]. Знято з обл. н. п.

Н. – відантроп. посесив. дер., пор. ОН *Андрей* [Морошкин, с. 3].

10. **Андрієвський** – х., Зл. Згад. у 1799–1801 рр. поблизу с. Коломиці як х. *Андреевской* [Ананьєва, с. 167]. 1924 – *Андрієвський* [Справочник, с. 52]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Андрієвський* [Трійняк, с. 33].

11. **Андронівка** – с-ще, Чр. 12.07.1958 – приєдн. до с. Івківці [АТП 1966, с. 34]. На нашу думку, н. – відантроп. суф. дер. посесив. характеру, пор. ОН *Андрон* [Грінченко, IV, с. 548].

12. **Андрусівка** – с., Чр. 1629 – *Andrusiowki* [Архивь, VII, 2, с. 409]. 1778 – w. *Andruszówka* [Архивь, VII, 3, с. 258], *Андрусовка* [Похилевичь, с. 673]. 1890 – с. *Андрусівка* [Архивь, VII, 2, с. 409]. Знято з обл. н. п. Н. – відантроп. посесив. суф. дер., пор. ОН *Андрусь* < *Андрій*, *Андріан* [Скрипник, с. 38; Трійняк, с. 35].

13. **Анєнковь** – х., Зл. Зафіксовано у 1909 р. біля с. Великі Канівці [АДК 1909]. Знято з обл. н. п. Н. – субстант. присвійний прикметник, пор. ОН *Анєнко*, див. ОН *Анєнковь*, *Анєнко* < *Ганна* [Трійняк, с. 83].

14. **Антупівка** – с., Зл. Відоме з 20-х рр. XVII ст. [УМС, с. 290]. 1767–1768 – с. *Антиповка* [Лучицькій, с. 230]. 1924 – с. *Антипівка* [Справочник, с. 54]. Н. – відантроп. посесив. суф. дер., пор. ОН *Антип* [Морошкин, с. 3].

15. **Антонівка** – с., Ум. Існ. з 1781 р. [Похилевичь, с. 359]. На думку І. Степовенко, с. виникло у 1829 р. [Степовенко]. 1834 – (передм. Буків) *Антоновка* [Похилевичь, с. 359]. 1857 або після 1861 рр. князь А. Любомирський приєдн. до Буків [Степовенко]. 1885 – м. *Антоновка* [Список, с. 17]. 1895 – м. *Антоновка (Букская)* [СНМ, с. 276]. 1924 – с. *Антонівка* [СПК, с. 26]. 12.07.1958 – приєдн. до Буків [АТП 1966, с. 46]. Н. – відантроп. суф. дер., див. ОН першопоселенця селянина *Антон* [Степовенко]. Варіант: локат.-квалітат. н.-сл.-сп. (ойконім та ад'єкт.).

16. **Антонівка** – с., Зв. Згад. у 1659 р. [Дігтяренко, с. 16]. 1787 – *Antonówka* [Архивь, VII, III, с. 580]. 1800 – *Антоновка* [Атлас]. 1885 – д. *Антоновочка* [Список, с. 18]. 1924 – с. *Антонівка* [СПК, с. 89]. Н. – відантроп. першопос. дер., пор. ОН *Антонь* [Грінченко, IV, с. 549]. Варіант: демінутивна н.

17. **Антонівка** – с., Ум. I пол. XVIII ст. – с. *Антонівка Хащоватська* [УМС, с. 589]. 1766 – *Antonowka* [Архивь, VII, III, с. 196]. 1834 – *Антоновка* [Похилевичь, с. 370]. 1924 – с. *Антонівка* [СПК, с. 78]. Гіпотези походження н.: 1) від ОН першого поселенця козака *Антон* *Пересунька*; 2) від імені старшого сина власника Франца Бжозовського [Монке, с. 149]. На нашу думку, н. – відантроп. першопосел. суф. дер. Варіант: посесив.-локат. н., пор. с. *Хащувате* (Кіровогр. обл.) [АТУ 1987, с. 151]; див. також апел. *хащі* – “густий ліс” [Громко, с. 200].

18. **Антонівка** – с., Зв. Перша зг. – кін. XVII ст. [Шевчук, с. 25]. 1946 – нове с. *Антонівка* [АТУ 1987, с. 291]. За переказами, н. походить від імені козака *Антонія*, який збудував тут свою хатину [Шевчук, с. 25].

19. **Антоніна** – с., Ум. 1775 – *wieś Antonina* [Архивь, V, II, с. 214]. 1895 – д. *Антонина* [СНМ, с. 150]. 1924 – с. *Антонина* [СПК, с. 90]. 1926 – с. *Антоніна* [СПУ, с. 147]. Н. – ном. ел. синг. посесив, пор. ОН *Антонина* [Грінченко, IV, с. 549].

20. **Антоновская** – сл., Ум. У 1864 р. існ. як окрема частина м. Цибулів – *Антонина слобода* [Похилевичь, с. 330]. 1887 – сл. *Антоновская* [Карта 1887]. Знято з обл. н. п. Н. – ойконіміз. ад'єкт. з локат. значенням, див. № 19.

21. **Аполянка** – с., Ум., I пол. XVIII ст. – *Полянка* [Архів]. 1766 – *Polanka* [Архивь, V, II, с. 195]. 1790–1791 – *Appolanka* [Архивь, V, II, с. 700]. 1800 – с. *Полянка* [Атлас]. 1834 – с. *Аполянка* [Похилевичь, с. 347]. 1924 – с. *Аполенка*

[СПК, с. 73]. 1926 – с. *Аполянка* [СПУ, с. 147]. Локат. преф. ойк., мотивований ГТ, пор. *полянка* – “прогалина в лісі, просіка; невеликий луг; підвищений луг” [Громко, с. 157]. Сучасна н., ймовірно, – деформований дер., утворений під впливом польської мови.

22. **Артюхóвщина** – х., Зл. 1799–1801 – х. *Артюховщина* [Ананьєва, с. 168]. Знято з обл. н. п. Н. – відантроп. посесив. суф. дер., пор. ОН *Артюха* < *Артемії* [Морошкин, с. 4].

23. **Ашáнівка** – с-ще, Зл. Згад. у 1859 р. як д. вл. *Ашановка* [Щтиглиц, с. 46]. 1909 – х. *Ашаньєв* [АДК 1909]. 1924 – д. *Ашанівка* [Справочник, с. 55]. Н. – посесив. суф. дер., в. основі якої – ОН *Ашан*, пор. *Аршані* [Панцьо, с. 95]. Варіант: ойконіміз. присвійн. прикм.

24. **Бабáєва** – х., Ум. Існ. у 1924 р. як х. *Бабайіва* [СПК, с. 82]. 1926 – *Бабаява* [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Н. – ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бабаяв*.

25. **Бабáнка** – с., Ум. Перша зг. – XVII ст. [УМС, с. 571]. 1766 – *Babanka* [Архивъ, V, II, с. 195]. 1834 – с. *Бабанка* [Похилевичъ, с. 348]. Н. – відгідрон. локат. дер., пор. р. *Бабанка* (ліва притока Ятрані, басейн Південного Бугу) [СГУ, с. 25]; див. також ОН *Бабанъ*, *Ивашко Бабанський* (1649) [РВЗ 1995, с. 134].

26. **Бабáнський при заводськóму господарстві** – х., Ум. Згад. у 1924 р. [СПК, с. 81]. Знято з обл. н. п. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ад’ект. та прикм.-ім. сл.-сп. у значенні АГТ), див. № 25.

27. **Бáбичі** – с., Чр. Згад. у 1746 р. як с. *Бабичи* [Похилевичъ, с. 636]. 1765 – *wieś Babcze* [Архивъ, V, II, с. 330]. 1885 – *Бабичи* [Список, с. 18]. 1924 – с. *Бабичі* [СПК, с. 116]. Патронім. н., пор. ОН *Бабичъ* (1435) [СД, с. 82; Архивъ, I, 3, с. 292], *Бабичъ* (1472), *Данило Бабичъ* (1649) [РВЗ 1995, с. 137]; див. також апеліатив *бабич* = *бабій* – “той, хто упадає за жінками” [СУМ, I, с. 76], або статуї античних богинь “бабъ” [ЕСЛГН, с. 18].

28. **Бабієвѣ и Шпíцевѣ** – х., Зв. Згад. як н. п. у 1895 р. [СНМ, с. 100]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. н.-сл.-сп., пор. ОН *Бабій* [Редько, с. 74], *Бабеевѣ* < *Бабей*, *Штицевѣ* < *Шниц* [Бірыла, с. 480], пор. ОН *Спиця* [Редько, с. 98].

29. **Багачівка** – с., Зв. Перша зг. – 1545 р. [УМС, с. 251]. 1765 – *w. Bańaczowka* [Архивъ, VII, 3, с. 24]. 1800 – *Богачовка* [Атлас]. 1885 – с. *Богачевка* [Список, с. 20]. 1924 – *Багачівка* [СПК, с. 103]. 1926 – с. *Богачівка* [СПУ, с. 147]. 1946 – с. *Багачівка* [АТП 1947, с. 293]. За переказами, н. утворилася від прізвиська першопоселенця *Багача* або *Багацького* (поблизу с. місцевість іменується Багачевим) [МЗБ]. На нашу думку, н. – відантроп. суф. дер., пор. ОН *Багачъ* (1633) [Архивъ, VI, I, с. 493; Морошкин, с. 13]; див. також апел. *багач* – “багата людина, багатій” [Грінченко, I, с. 17].

30. **Багачівка** – с., Ум. 1926 – *Богачівка* [СПУ, с. 147]. 1981 – с. *Багачівка* [АТП 1981, с. 23]. Н. – відапел. суф. дер. (див. № 29).

31. **Багвá** – с., Ум. Виникло у кін. XVI – поч. XVII ст. [Горошко, с. 23]. 1885 – д. *Багва* [Список, с. 18]. 12.07.1958 – приєдн. до с. Тетерівка [АТП 1966, с. 56]. Локат. відгідрон. дер., пор. р. *Багва* (ліва притока Гірського Тікичу) [СГУ, с. 27]; див. також апел. *багва* – “болотиста низовина, топ; мокра заболочена рівнина, мокра місцевість між двома горбами” [Грінченко, I, с. 17; Янко, с. 31];

32. **Багвá** – с., Ум. Відоме з XVIII ст. [УМС, с. 453]. До 1918 р. – *Багва-Серебрана* (незадокументовано) [Дзюба]. У тексті – *Багва*, *Бави* (урочище) [Величко, III, с. 176]. 1787 – *Вагва* [Архивъ, V, II, с. 580]. 1824 – с. *Багва* [Похилевичъ, с. 362]. Н. – див. № 31. Варіант: локат.-першопос. н.-сл.-сп.: за переказами, тут першим поселився козак *Серебрян* [Дзюба]; пор. також

серебряна < срібна.

33. **Багвянскій** – х., Ум. Існ. у 1895 р. біля с. Багва [СНМ, с. 250]. Знято з обл. н. п. Локат. н. – ойконіміз. ад'єкт., див. № 31.

34. **Бажаторина** – х., Ум. 1924 – х. **Бажатарня** [СПК, с. 89]. 1926 – х. **Бажаторина** [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Н. – ойконіміз. АГТ, пор. апел. *бажантарня* – “фазанник, фазанячий двір” [Габорака, с. 57].

35. **Байбузі** – с., Чк. Перша зг. – кін. XVIII ст. як х. із пасікою [Похилевичь, с. 626]. 1765 – *wieś Baybuzu* [Архівь, V, II, с. 212]. 1885 – с. **Байбузы** [Список, с. 18]. 1924 – с. **Байбузи** [СПК, с. 116]. Гіпотези походження н.: 1) від ОН власника *Михаила Байбузи Грыбуновича* [Похилевичь, с. 626; Юркевич, с. 14]; 2) від ОН жителя *Байбуза* [Похилевичь, с. 626]. Відантроп. родова плуральна н., див. ОН *Байбуза.., писар Брацлавський* [Архівь, III, I, с. 67], (полковник) *Байбуза Степан* (1649) [Бодров, с. 246].

36. **Бакаєве** – с., Зл. 1924 – х. і с. **Бакаїв** [Справочник, с. 61]. 1946 – с. **Бакаєве** [АТП 1947, с. 431]. Н. – відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *В. Бакай* (1649) [РВЗ 1995, с. 136]; див. також р. *Бакай* (ліва притока Псла, басейн Дніпра) [СГУ, с. 30], апел. *бакай* – “глибока яма в річці, ставку; розширення річки; яма, вибоїна на дорозі, залита водою” [СУМ, I, с. 91].

37. **Бакаївка** – с-ще, Зл. 3 1799–1801 – хуторь при мельниці **Бакаєвкх** вь Красногорскомь Золотоношскомь Богославскомь монастырѣ [Ананьєва, с. 167]. 1859 – хут. каз. **Бакаєвка** [Щтиглиц, с. 45]. 1905 – **Бакаєвка** [Матеріали, с. 80]. 1924 – х. **Бакаївка** [Справочник, с. 53]. 12.07.1958 – с-ще приєднано до м. Золотоноша [АТП 1966, с. 47]. Н. – відгідрон. локат. суф. дер., пор. р. *Бакай* (ліва притока Дніпра) [СГУ, с. 30; Цілуйко, с. 136]; див. також № 36.

38. **Бакалівка** – х., Зл. 1946 – х. **Бакалівка** [АТП 1947, с. 405]. 12.07.1958 – приєднано до с. Лукашівка [АТП 1966, с. 48]. Н. – відантроп. суф. дер., пор. ОН *Бакало* < *бакати* – “[на щось] звертати вину” (1649) [РВЗ 1995, с. 527].

39. **Бакунця** – х., Зл. 1924 – х. **Бакумець** [Справочник, с. 51]. 1926 – х. **Бакунця** [СПЧ, с. 13]. Остання н. – ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бакумець* [Бірыла, с. 35], *Бакуня* – “краснобай, ловкач, проныра, егоза”. Варіант: ном. синг. ел. посесив.

40. **Балаклія** – с., Чр. Давні н.: *Кищина, Балаклієвъ, Балаклія* [Архівь, I, 3, с. 363]. Перша зг. – XVI ст. Відновлене у XVII ст. [Юркевич, с. 3–4]. 1764 – *w. Balakliya* [Архівь, V, 2, с. 40]. 1775 – *wieś Balakleie* [Архівь, V, 2, с. 214]. 1885 – с. **Балаклея** [Список, с. 18]. 1901 – с. **Балаклея съ лѣсничеств.** [Карта 1901]. 1924 – с. **Балаклія** [СПК, с. 116]. Ном. синг. ел. посесив, в основі якого – ОН *Балаклій*; за Л. Похилевичем, н. походить від ОН царя заволзьких татар *Балаклея*, який, можливо, зупинявся тут [Похилевичь, с. 647; Нікіфоров, с. 55]; див. також р. *Балаклейка* [Похилевичь, с. 647]. У ханських грамотах згад. город *Балакли* (“рибне місце”) [Нікіфоров, с. 55]. Варіанти: 1) відантроп. посесив (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Кица*; 2) відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.); 3) локат. н.-сл.-сп. (ойкон. і АГТ).

41. **Бала́ндине** – с., Чр. Відоме із серед. XVI ст. [УМС, с. 319]. 1755 – с. **Баландина** (*Баландина, Бһландна*) [Похилевичь, с. 704]. 1775 – *wieś Balandyna* [Архівь, I, 3, с. 753]. 1885 – с. **Баландино** [Список, с. 18]. 1895 – с. **Баландино I ч.** [СНМ, с. 116]. 1926 – **Баландіно I част., Баландіно II част.** [СПЧ, с. 25]. 1946 – с. **Баландине** [АТП 1947, с. 305]. Гіпотези походження н.: 1) від р. *Баланда* (ліва притока Сухого Ташлика, права притока Дніпра) [СГУ, с. 32]; 2) від слів “*бһлог дно*”, оскільки ґрунт складається з білої глини [Похилевичь, с. 704]. На нашу думку, н. – відантроп. посесив. дер. (ойконіміз.

присвійн. прикм.), пор. ОН *Баланда*, *Баландины* – “бездельник, шатун; ботва, ботвинья”(1492) [Бірыла, с. 37]; див. також апел. *баланди* – “підвищення, горб” [Худаш, с. 68]. Варіанти н.: 1) ген. синг. ел. посесив; 2) локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ойкон. + числ. + ім.).

42. **Бáлка** – х., Зв. Зафіксований у кін. ХІХ ст. біля с. Антонівка. 1895 – х. *Балка* [СНМ, с. 100]. Знято з обл. н. п. Локат. н. – ойконіміз. ГТ, пор. апел. *балка* – “яр; заглибина у місці водоймища; яр, покритий лісом; долина; яр у степу; глибокий обривистий яр; яр на території кар’єру; ущелля; вузька протяжна низина, долина; старе русло річки; луг заливний; підвищення” [Грінченко, І, с. 25; Громко, с. 17–18]; див. також ОН *Балко* [Демчук, с. 64].

43. **Балюно́въ** – х., Зл. 1905 – х. *Балюновъ* [129, 8]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Балюна* [Архивъ, ІV, 2, с. 67]; див. також ОН *Балюник* < *Балтасарій* [Панцьо, с. 96; Трійняк, с. 49].

44. **Ба́ново** – х., Чр. Як н. п. згад. у 1924 р. [СПК, с. 117]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. н., пор. ОН *Банъ* (1248) [Морошкин, с. 7].

45. **Ба́рбино** – х., Зв. 1924 – х. *Барбино* [СПК, с. 84]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. н., пор. ОН *Барбу* (1534) [Морошкин, с. 8].

46. **Барвіно́к** – с., Зв. Давня н. – *Гончарівка*. Виникло у ІІ пол. ХVІІІ ст. [129]. 1926 – х. *Барвінок* [СПУ, с. 147]. Відфлоролексемна н., пор. апел. *барвінок* – “трав’яниста рослина з вічнозеленим листям і голубуватими квітами” [СУМ, І, с. 105; Грінченко, І, с. 29]. За переказами, неподалік була балка, де росло багато барвінку. Варіант: відапел. або відантроп. суф. дер. (с. заснував *гонтар* – “людина, що виготовляє гонт – покрівельний матеріал у вигляді тонких дощечок”) [129].

47. **Барсуко́въ** – х., Зв. Згад. у 1914 р. [92, 6]. Знято з обл. н. п. Н. – субстант. присвійн. прикм., пор. ОН *Барсук* (поч. ХV ст.).

48. **Басу́** – с-ще, Чк. 1924 – х. *Баси* [СПК, с. 117]. Знято з обл. н. п. Ном. плюр. ел. посесив (“псевдородова” н.), пор. ОН *Басъ* (1475) [Морошкин, с. 9], *Басъ* (1539) [Демчук, с. 134]; див. також церковне ім’я *Басс* (1649) [РВЗ 1995, с. 528].

49. **Баталейчи́к** – х., Зл. 1924 – х. *Баталійчик* [Справочник, с. 57]. 1926 – х. *Баталейчик* [СПЧ, с. 24]. Знято з обл. н. п. Відантроп. демін. дер., пор. ОН *Баталей* < *Баталь* (1254) [Морошкин, с. 9].

50. **Баталі́й** – с., Зл. 1859 – хут. вл. и каз. *Баталея* [Штиглиц, с. 39]. 1891 – *Бачалей* [Карти 1891]. 1905 – х. *Стебляновъ (Баталій)* [Матеріали, с. 68]. 1909 – х. *Баталей (Стеблиновъ)* [1]. 1946 – х. *Баталій* [АТП 1947, с. 401]. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Баталей* < *Баталь* (1254) [Морошкин, с. 9]; див. також апел. *батала* – “копистка, якою мішають сир” (1649) [РВЗ 1995, с. 528], *баталія* – “бій, битва, бойовище” [СУМ, І, с. 110]. Варіант: відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Стеблина*, див. ОН *Стебель* [Шульгач, с. 133].

51. **Батраку́** – х., Зв. 1924 – х. *Батраки* [СПК, с. 76]. Знято з обл. н. п. “Псевдородова” н., ймовірно, від прізвиська власника, пор. ОН *Батрак*; див. також апел. *батрак* – “бідний селянин, наймит у поміщика або куркуля” [СУМ, І, с. 112].

52. **Бачку́рине** – с., Ум. Відоме з 1620–1630 рр. [Волошенко, 21]. 1765 – *wieś Waszkuryn* [Архивъ, V, 2, с. 194]. 1864 – *Бачкуринь* [Похилевичъ, с. 336]. 1887 – *Бачкурино* [Карта 1887]. Кін. ХІХ – поч. ХХ ст. – *Бочкуринь* [Карта Ильина]. 1924 – *Бачкурино* [СПК, с. 79]. 1926 – *Бачкурин* [СПУ, с. 147]. 1946 – *Бачкурине* [АТП 1947, с. 25]. Відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бачурин* (1545).

53. **Баштєчки** – с., Ум. Відоме з кін. XVII ст. [УМС, с. 197]. 1775 – *wieś Baszteccki* [Архів, V, 2, с. 217]. 1887 – *Бастечко* [Карта 1887]. 1895 – с. *Баштєчки* [СНМ, с. 250]. Відантроп. родова н., пор. ОН *Баштєчко* (1447) [СГУ, с. 89], *Баштєчний* [Архів, VI, 1, Прилож.: с. 405]. Варіант: ном. синг. ел. посесив.

54. **Безбаховь** – х., Зл. 1765 – *futor Bezbachow* [Архів, VII, 3, с. 41]. 1765 – х. *Безбаховь* [Архів, VII, 3, с. 41]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. н. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Безбах*.

55. **Безбородьки** – с., Зл. Існувало у XVII ст. [УМС, с. 174]. 1900 – х. *Безбородковь* [Матеріали, с. 8]. 1924 – х. *Безбородьків* [Справочник, с. 62]. 1926 – х. *Безбородків* [СПЧ, с. 11]. 1946 – с. *Безбородьки* [АТП 1947, с. 398]. Відантроп. посесивна н. (ном. плюрал. ел. дер.), пор. ОН *Безбородко* (1682) [Архів, III, 3, с. 632], *М. Безьбородко* (1649) [РВЗ 1995, с. 161]. Варіант: відантроп. посесив (ойконіміз. присвійн. прикм.).

56. **Безвєрхаго** – х., Зл. 1900 – х. *Безвєрхаго* [Матеріали, с. 56]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Ф. Безвєрхый* (1649) [РВЗ 1995, с. 150].

57. **Безвєршенко** – х., Зв. Згад. як н. п. у 1926 р. [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив. дер., пор. ОН *Безвєршенко* [Редько, с. 168].

58. **Безмозківщина** – х., Чр. 1926 – х. *Безмозківщина* [СПЧ, с. 14]. Знято з обл. н. п. Н. – відантроп. суф. посесив. дер., пор. ОН *Безмозкій* [Архів, I, 2, с. 467].

59. **Безпальче** – с., Зл. Існує з 1622 р. II пол. XVII ст. – вільне військове поселення [Книга 1994, с. 13–14]. Кін. XVIII ст. – *Безпальче* [185]. 1829 – *Безпальчок* [Карта 1829]. 1859 – с. вл. и казач. *Безпальче* [Штигилиц, с. 46]. 1891 – с. *Безпальче* [Карти 1891; ГК]. 1909 – *Беспалче* [АДК 1909]. 1926 – с. *Безпальче* [СПУ, с. 10]. Н. – відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН власника *Безпалька / Безпалого* [Книга 1994, с. 13]; див. також *И. Безпальчи < безпальчий, безпалько – “який не має одного або кількох пальців”* (1649) [РВЗ 1995, с. 528]. Варіант: відантроп. демін. дер. За легендою, група козаків Переяславського полку під керівництвом *Безпалька* заснувала пос. на острівці, який омивався водами Супою [Книга 1994, с. 13].

60. **Безпєчна** – с., Ум. Відоме з XVIII ст. [Горошко, с. 117]. 1766 – *wieś Bezpreczna* [Архів, V, 2, с. 196]. 1787 – *Bezpieczna* [Архів, V, 2, с. 580]. 1885 – *Безпєчна* [Список, с. 19]. 1895 – *Безпєчное* [СНМ, с. 276]. Кін. XIX – поч. XX ст. – *Беспєчни* [Карта 1887]. 1900 – *Беспєчна* [Карта 1900]. 1926 – с. *Безпєчна* [СПУ, с. 147]. Кваліт. н. (ойконіміз. прикм. *безпєчний* – “якому не загрожує небезпека; який захищає кого-, що-небудь від небезпеки” [СУМ, I, с. 139]).

61. **Безручко** – х., Зл. 1924 – х. *Безрукого* [Справочник, с. 51]. 1926 – х. *Безручко* [СПЧ, с. 13]. Знято з обл. н. п. Сучасна н. – ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Безручко* [Редько, с. 67]. Варіант: ген. синг. ел. поселив, пор. ОН *Фесько Безрукий* (1649) [РВЗ 1995, с. 26].

62. **Берєзівка** – с., Ум. Відоме з 1764 р. [Похилевичь, с. 359]. 1766 – *Berezowka* [Архів, V, 2, с. 196]. 1776 – *wieś Berezowka* [Архів, V, 2, с. 272]. 1834 – с. *Березовка* [Похилевичь, с. 359]. 1924 – с. *Берєзівка* [СПК, с. 78]. За переказами, ойк. – кваліт. відфлоролексемний дер. [Оленчук, с. 15]. На нашу думку, н. – відантроп. суф. ойк., пор. ОН *Береза* (1671) [Демчук, с. 22].

63. **Берєзки** – х., Чр. 1924 – х. *Березки* [Справочник, с. 58]. Знято з обл. н. п. Відфлоролексемний плюральный дер., пор. апел. *береза* – “лісове білокоре дерево з тоненьким довгим гіллям і серцевидним листям” [СУМ, I, с. 159].

64. **Березнякі** – с., Чр. Засноване у XVIII ст. втікачами із с. Сунок, які оселилися у березовому гаю [УМС, с. 514; Похилевичь, с. 656]. 1763 – *seli Berezniakach* [Архів, VI, 2, с. 115]. 1764 – *wieś Berezniaki* [Архів, V, 2, с. 42]. 1765 – *Березняхи* [Архів, VII, 3, с. 50]. 1789 – *w. Berezniachi* [Архів, VII, 3, с. 283]. 1885 – с. *Березняки* [Список, с. 19]. 1926 – *Березняки I част., Березняки II част.* [СПЧ, с. 47]. 1946 – с. *Березняки* [АТП 1947, с. 287]. Відмікротопонімна н. (плюрал. дер.), пор. *березняк* – “березовий ліс” [Нікіфоров, с. 56]; див. також рос. діал. *берёза* – “межовий знак” (функція орієнтира) [Шульгач, с. 11; Нікіфоров, с. 56]. Варіант: локат.-кваліт. н.-сл.-сп., ускладнена порядковим числівником.

65. **Березнякі** – с., Чр. Давня н. – (*песчаные*) *Березняки* [Похилевичь, с. 634]. 1775 – *wieś Berezniaki* [Архів, V, 2, с. 212]. 1885 – с. *Березняки* [Список, с. 19]. 1946 – с. *Березняки* [АТП 1947, с. 294]. Н. – див. № 64.

66. **Береснягі** – с., Чр. Засноване у XVIII ст. До серед. XIX ст. – *Вербова Балка* [УМС, с. 351]. 1775 – *wieś Berezniahu* [Архів, V, 2, с. 212]. 1789 – *Березняки* [Похилевичь, с. 600]. 1885 – *Бересняги* [Список, с. 19]. 1926 – с. *Бересняги* [СПЧ, с. 28]. 1946 – с. *Бересняки* [АТП 1947, с. 272]. 1989 – с. *Бересняги* [АТП 1989, с. 87]. Н. – див. № 64. Причини трансформації н. невідомі. Паралельна н. не підтверджена історичними джерелами.

67. **Берестова** – х., Ум. 1924 – х. *Берестове* [СПК, с. 77]. 1926 – *Берестова* [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Відмікротопонімна н., в основі якої – флоролексема *береста* – “ліс, у якому переважає береза”, ст.-укр. *берест* – “в’яз; листяне дерево, яке використовують для живоплотів та захисних лісонасаджень” [СУМ, I, с. 160; Шульгач, с. 12–13]; пор. також ОН *Берестов* (1545), ОН *Берестъ, Breslav* (1135–1597) [Морошкин, с. 11].

68. **Берестовець** – с., Ум. За часів монголо-татарської епохи згад. поселення *Берест* [Монке, с. 156]. Відоме з XVIII ст. [УМС, с. 589]. 1776 – *wieś Berestowiec* [Архів, V, 2, с. 272]. 1834 – *Берестовець* [Похилевичь, с. 350]. 1926 – с. *Берестівець* [СПУ, с. 147]. 1946 – с. *Берестовець* [АТП 1947, с. 292]. Н. – кваліт. відфлоролексемний суф. дер., пор. апел. *берестовий* < *берест* – “листяне дерево з коричнево-сірою корою і овальними, на кінці загостреними листками, яке використовують для живоплотів та захисних лісонасаджень; кора, луб берези” [Монке, с. 156; СУМ, I, с. 160]. Варіант: ойконіміз. флоролексема.

69. **Берінка** – с., Зв. Існувало у 1659 р. [Дігтяренко, с. 16]. 1765 – *w. Bierzupka* [Архів, VII, 3, с. 31]; с. *Бержинка* [там само]. 1800 – с. *Беринка* [Атлас]. 1887 – *Беринка (Яновка)* [Карта 1887]. 12.07.1958 – приєднано до с. Лісове [АТП 1966, с. 49]. Н. – локат. відгідрон. демін., пор. *р. Бережанка* (ліва притока Гірського Тікичу) [СГУ, с. 40]. Варіанти гідроніма: *р. Беринка* [Похилевичь, с. 353], *р. Бержинка* [СНМ, с. 277]. Версія про відантроп. походження н. (від ОН власника *wielmoznego Onofrego Bierzyńskiego* (1765 р.) суперечить історичним фактам, оскільки с. уже існувало [Дігтяренко, с. 16]. Варіант: відантроп. посесив. суф. дер. (від ОН пана *Яна*) [Дігтяренко, с. 17].

70. **Берко́зівка** – с., Чр. Існувало у I пол. XVIII ст. [УМС, с. 351]. 1775 – *wieś Bуркозовка* [Архів, V, 2, с. 330]. 1774 – с. *Беркозовка* [Похилевичь, с. 549]. 1829 – *Биркоговка* [Карта 1829]. 1924 – с. *Беркозівка* [СПК, с. 117]. Вірогідно, відантроп. посесив. суф. дер., пор. ОН *Берко* [Демчук, с. 31], *К. Биркозенко* (1649) [РВЗ 1995, с. 154].

71. **Берлю́тине** – с-ще, Чр. 1946 – х. *Берлютина* [АТП 1947, с. 275]. 1987 – с-ще *Берлютине* [АТУ 1987, с. 316]. Відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Берлюта* < *Берло*; див. також апел.

берло – “скіпетр; палиця, оздоблена коштовним камінням і різьбою; символ, знак влади” [СУМ, I, с. 162].

72. **Быдлѡвскаго** – х., Ум. Біля с. Новосілка. 1895 – х. *Быдловскаго* [СНМ, с. 152]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Быдловскіе* [Новицькій, I, с. 68].

73. **Бирлівка** – с., Чр. Відоме з XVIII ст. [УМС, с. 174]. 1924 – с. *Бирлівка* [Справочник, с. 57]. Відантроп. посесив. суф. н. (від ОН переяславського полковника *Бирла* [Сакун, с. 392]), пор. також ОН *Мисько Бирленко* (1649) [РВЗ 1995, с. 136].

74. **Білашки** – с., Зв. Перша зг. – 1649 або 1674 р. [Дігтяренко, с. 18; УМС, с. 538]. 1787 – *Bialaszki* [Архивъ, V, 2, с. 578]. 1834 – с. *Бхлашки* [Похилевичъ, с. 357]. 1895 – с. *Бхлашка* [СНМ, с. 277; Карта XIX]. 1924 – с. *Білашки* [СПК, с. 85]. Гіпотези походження н.: 1) від запасів білої глини; 2) від апел. *білаш* – “білий хліб” [Дігтяренко, с. 18]; 3) від р. *Бхлашка* (1834) (ліва притока Тальянки, права притока Гірського Тікичу) [СГУ, с. 53]. На нашу думку, це – родова н., пор. ОН *Белашко / Белаш* [Бірыла, с. 51; Шульгач, с. 13], *Д. Бхлашъ* < суф. утворення від слов. автохт. ім.-комполита на зразок *Белизаръ, Белиславъ* [РВЗ 1995, с. 532]. Варіант: ген. синг. ел. посесив.

75. **Біле Озеро** – х., Чк. 1924 – х. *Біле-Озеро* [Справочник, с. 51]. 1926 – х. *Біле Озеро* [СПЧ, с. 13]. Знято з обл. н. п. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп., пор. ГТ. *озеро* – “невелика штучна водойма; ізольована заглибина на місцевості, заповнена водою” [Громко, с. 134; Шульгач, с. 99]. Прикметник вказує на білуватість вапнякового походження, пор. *білий* – “який має колір крейди, молока, снігу; чистий” [Грінченко, I, с. 64; СУМ, I, с. 181].

76. **Білецького** – х., Ум. 1924 – х. *Білецького* [СПК, с. 79]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бhleцький* (1649) [РВЗ 1995, с. 532].

77. **Білий Брід** – д., Зв. Сучасна пд. частина с. Лащова [Похилевичъ, с. 355]. 1766 – *wieś Biały Młyn* [Архивъ, V, 2, с. 196]. 1834 – *Бхлые Млыни (Бхлый Бродъ)* [Похилевичъ, с. 355]. 1885 – д. *Бхлые-Млыны* [Список, с. 23]. 1887 – *Бхлые Млына (Бродъ)* [Карта 1887]. 1895 – с. *Лащева* і д. *Бродъ Бхлый (Млыны Бхлые)* [СНМ, с. 283]. 1926 – *Білий Брід* [СПУ, с. 147]. Приєднано до с. Лащова. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп., пор. апел. *брід* – “мілке місце річки; заболочена, важкопрохідна частина дороги” [Грінченко, I, с. 100], *млин* – “споруда, що розмелює зерно на борошно за допомогою вітряної, водяної, парової та ін. енергії” [СУМ, IV, с. 764], див. також № 75. Варіант: локат. н.-сл.-сп. (ойк.+ойк.).

78. **Білозір'я** – с., Чк. У XV–XVI ст. – опірний пункт *Білий берег, Білберег, Білозеря* [Юркевич, с. 3]. 1654 – *села Бхлозеры* [Акты, X, с. 80]. 1710 – *мхстечка Бхлозерье* [Похилевичъ, с. 615]. 1765 – *miasteczko Bialozor* [Архивъ, VII, 3, с. 4]. 1775 – *Бхлозаръ* [Шмид 1775]. XIX ст. – *мхстечко Бхлозерье, Бхлазорье, Бхлозоръ, Bialozor* [Архивъ, I, 2, с. 283]. 1924 – *міст. Білозір'я* [СПК, с. 117]. За переказами, н. спричинена наявністю біля села білої глини. За Л. Похилевичем, ойк. походить від озера, яке іменується *Бхлым* [Похилевичъ, с. 615]. На нашу думку, н. – локат.-кваліт. композит, в основі якого – прикм. зі знач. “світлий” та ГТ *озеро* – “невелика штучна водойма; ізольована заглибина на місцевості, заповнена водою” [Громко, с. 134; Шульгач, с. 99].

79. **Білоусівка** – с., Чр. Виникло у XVI ст. [УМС, с. 175]. 1775 – *Бхлоусовка* [Шмид 1775]. 1890 – з *siola Bialousowki, Bialousowka* [Архивъ, VII, 2, с. 402, с. 563]. 1924 – с. *Білоусівка* [Справочник, с. 52]. Відантроп. першопос. суф. н. (від прізвища чи прізвиська першопоселенця *Бхлоуса*) [Архивъ, III, 2, с. 618].

80. **Бількі** – с-ще, Зл. Згадується 1729–1730 рр., хоча, можливо, існувало у

1668 – *wieś Bilek* [Архівь, VII, 2, с. 399; УМС, с. 725]. 1767–1768 – *с. Бїлки* [Луцицькій, с. 235]. 1775 – *Белики* [Шмид 1775]. 1859 – д. каз. *Бильчи (Бїлки)* [Щтиглиць, с. 40]. 1900 – *д. Бїльки* [Матеріали, с. 134]. 1924 – *д. Бїльки* [Справочник, с. 57]. 1956–1960 рр. – разом із сс. Самовидця, Мутихи утв. с. Ленінське [УМС, с. 725]. 4. 02. 1960 – с-ще *Бїльки* виключено з обл. н. п. [АТП 1966, с. 50]. Родова н., пор. ОН *Бїлько* [Редько, с. 142].

81. *Бїлая Голова* – х., Зл. 1859 – хут. вл. *Бїлая Голова* [Щтиглиць, с. 41]. Знято з обл. н. п. Гіпотези походження н.: 1) від ОН *Бїлий* [Морошкин, с. 32], *Голова* [Худащ, с. 77]; 2) від колоративу та ГТ *голова* – “верхів’я річки, початок; півострів на повороті річки; коліно річки; місце, де починається озеро; початок яру” [Шульгач, с. 34].

82. *Бїлоу́совка* – х., Чр. Існувало у 1909 р. біля с. Білоусівки – *х. Бїлоусовка* [АДК 1909]. Знято з обл. н. п. Локат. відойконім. н. (див. № 79).

83. *Бїлуше́нко* – х., Зл. Існував у 1909 р. поблизу с. Чернещина – *х. Бїлушенко* [АДК 1909]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бїлашенко* [Редько, с. 122].

84. *Бїлявцево́й* – х., Зв. 1895 – *х. Бїлявцево́й* [СНМ, с. 102]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бїлявцева, Бїлявські* [Архівь, I, 4, с. 568].

85. *Благовіщенське* – с., Зл. Існувало поблизу с. Зорівка. ХІХ ст. – *с. Благовіщенское* [Бодянській, с. 219]. 1900 – *д. Благовіщенская* [Матеріали, с. 20]. 1924 – *с. Благовіщенське* [Справочник, с. 55]. Знято з обл. н. п. Відфалеронімна н., пор. *Благовіщення* – “назва церковного свята”, пор. апел. *благовіщення* – “звістка про радісну подію” [Худащ, с. 91].

86. *Блохні́на* – х., Ум. 1895 – *х. Блохніна* [СНМ, с. 251]. 1926 – *Блохніна* [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Блохнин* (1495).

87. *Бобру́нський* – х., Чр. 1887 – *фольвар. Бобринская* [Карта 1887]. 1924 – *посел. Бобринська* [СПК, с. 98]. 1926 – *х. Бобринський* [СПЧ, с. 48]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Софія Бобринська (Самойлова)* (1861) [Шевчук, с. 175], *Бобринський* [Нікіфоров, с. 56].

88. *Бобру́ця* – с., Чр. Існувало в I пол. ХVІІІ ст. [УМС, с. 351]. 1741 – *с. Бобрица* [Похилевичь, с. 597]. 1765 – *w. Vobryca* [Архівь, V, 2, с. 19. – VII, 3, с. 49]. 1777 – *Vobrycu* [Архівь, VI, 2, с. 192]. 1924 – *с. Бобриця* [СПК, с. 104]. Гіпотези походження н.: 1) від зоолексеми *бобер*; 2) від ОН *Бобр* [Похилевичь, с. 597]. На нашу думку, ойк. – локат. відгідрон. дер., пор. *р. Бобриця* (права притока Дніпра) [Похилевичь, с. 597; СГУ, с. 60]; див. також ОН *Бобр* (ХV ст.), *Бобриць* (1594) [Морошкин, с. 13].

89. *Богда́ни* – с., Зл. Існувало в серед. ХVІІ ст. [УМС, с. 290]. Кін. ХVІІІ ст. – *Богданы* [Рклицький]. 1891 – *с. Богдановь* [Карты 1891]. 1946 – *с. Богдани* [АТП 1947, с. 398]. Родова н., пор. ОН *Богдань, Bogdan* (1052) [Грінченко, IV, с. 549; Демчук, с. 24; Морошкин, с. 14]. Варіант: ойконіміз. присвійн. прикм.

90. *Богда́нівське* – с-ще, Чр. 1946 – *х. Богданівський* [АТП 1947, с. 306]. 1981 – с-ще *Богданівське* [АТП 1981, с. 24]. Відантроп. посесив. дер., пор. ОН *Богданів* [Трійняк, с. 50].

91. *Богмі́вський* – х., Зл. Як н. п. згад. у 1926 р. [СПЧ, с. 52]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Богмевській* (1898) [СД, с. 2].

92. *Богоду́хівка* – с., Зл. Відоме з 1765 р. [УМС, с. 722]. 1767 – *с. Богодуховка* [Луцицькій, с. 175]. 1924 – *с. Богодухівка* [Справочник, с. 61]. За переказами, н. – відеклезеонімний дер. [Бодянській, с. 219]. К. Цілуйко вважає, що

ойк. пов'язаний із релігійно-культовим побутом [Цілуйко, с. 149]. На нашу думку, н. – відантроп. суф. дер., пор. ОН *Богодух* < *Богомоль*, *Богорадь* [Осташ, с. 36].

93. **Богодúховской** – х., Зл. 1799–1801 – х. *Богодуховской* [Ананьєва, с. 168]. Знято з обл. н. п. Локат. відойк. н. (див. № 92).

94. **Богунóве** – с-ще, Чр. Утворилося у 1921 р. в Богунівому урочищі [Нікіфоров, с. 56]. 1926 – *Богуніво* [СПЧ, с. 35]. 1946 – с-ще *Богуніве* [АТП 1947, с. 286]. Відмікротопонімна н., пор. також ОН *Богунь*, *Вогит* (1132) [Морошкин, с. 16], *Богунів* (1649) [Демчук, с. 23]. За переказами, тут стояв полк *І. Богуна* [Нікіфоров, с. 56].

95. **Богусла́вець** – с., Зл. Відоме у серед. XVII ст. [УМС, с. 290]. 1767 – с. *Богуславець* [Лучицькій, с. 269]. 1775 – *Богуславь* [Шмид 1775]. 1859 – д. каз. *Богославець* (*Богуславець*) [Щтиглиц, с. 43]. 1924 – с. *Богуславець* [Справочник, с. 54]. Н. – локат. відойкон. суф. дер., пор. м. *Богуслав* (районний центр Київської області) [РВЗ 1995, с. 529]; див. також ОН *Богуслав(ь)* [Демчук, с. 31; Трійняк, с. 50], *богуславець* – “житель м. Богуслава” [РВЗ 1995, с. 529].

96. **Богусла́вець** – х., Зл. Поч. XX ст. – д. *Богуславець* [ГК]. Знято з обл. н. п. Локат. відойкон. н. (див. № 95).

97. **Бóйків** – х., Зв. 1926 – *Бойків* [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Відантроп. посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бойко* < *Бой* < *Боу[славь]* (1649) [Демчук, с. 66; РВЗ 1995, с. 524]; див. також ОН *Бойков* (1624) [СУМ, I, с. 212], апел. *бойки* – “представники однієї з етнічних груп західноукраїнських областей” [СУМ, I, с. 212].

98. **Бóйківщина** – с., Зл. Відоме з XVII ст. [УМС, с. 175]. 1859 – д. вл. *Бойковщина* [Щтиглиц, с. 45]. 1924 – д. *Бойківщина* [Справочник, с. 52]. Н. – відетнон. посесив. суф. дер. [Бодянській, с. 212]; див. також № 97.

99. **Бóйцóва** – х., Зл. Як н. п. зафіксоване у 1900 р. [Матеріали, с. 80]. Знято з обл. н. п. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бойцов*, див. *Бойцовичь*, апел. *боец*, *бойцы* – “окремі скелі на річках, небезпечні для човнів” [Худаш, с. 87].

100. **Бóйченків** – х., Ум. Зафіксоване у 1924 р. [СПК, с. 74]. Знято з обл. н. п. Н. – ойконіміз. присвійн. прикм., пор. ОН *Бойченко* [Морошкин, с. 19].

101. **Бокія** – х., Зл. Як н. п. існувало у 1924 р. [Справочник, с. 56]. Знято з обл. н. п. Н. – ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бокий* [Бірыла, с. 57], див. ОН *Бокей* (1474) < *Бокь*, *Вок* (1052) [Морошкин, с. 20].

102. **Бóндарів** – х., Зв. 1924 – х. *Бондарів* [СПУ, с. 103]. Знято з обл. н. п. Посесивна н. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бондарь* < апел. *бондар* – “майстер, ремісник, що виробляє діжки, бодні, дерев'яні відра і т. ін.” [Грінченко, I, с. 86; РВЗ 1995, с. 530; СУМ, I, с. 216].

103. **Бóндарів** – х., Зл. 1909 – х. *Бондаревь* [АДК 1909]. 1924 – х. *Бондарів* [Справочник, с. 52]. Знято з обл. н. п. Н. – див. № 102.

104. **Бондарі́вка** – с-ще, Зл. 1887 – х. *Бондыревка* [Карта 1887]. 1924 – с. *Бондарівка* [Справочник, с. 55]. Відантропоп. посесив. дер., див. № 102.

105. **Бондарі́вка** – х., Зл. 1900 – х. *Бондаревка* [Матеріали, с. 38]. 1946 – х. *Бондарівка* [АТП 1947, с. 405]. 12. 07. 1958 – знято з обл. н. п. [АТП 1966, с. 52]. Н. – див. № 104.

106. **Бóндарка** – х., Зв. 1924 – *Бондарка* [СПК, с. 75]. Знято з обл. н. п. На нашу думку, н. – відмаритонімний дер., пор. ОН *Бондарь* (1649) [РВЗ 1995, с. 530], див. також апел. *бондарка* – “дружина бондаря” [Грінченко, I, с. 86].

107. **Бондару́ків** – х., Ум. Як н. п. згад. у 1924 р. [СПК, с. 78]. Знято з обл. н. п. Ген. плурал. ел. посесив, пор. ОН *Бондарук* (1649) [РВЗ 1995, с. 530].

108. **Борисѣнків** – х., Зв. Зафіксовано як х. у 1924 р. [СПК, с. 106]. Знято з обл. н. п. Н. – ген. плюрал. ел. посесив, пор. ОН *Борисенко* [Трійняк, с. 52], *Борисенко* (1649) [РВЗ 1995, с. 121].

109. **Боровиків** – х., Зл. 1900 – х. *Боровиковъ* [Матеріали, с. 152]. 1909 – х. *Гребенюковка (Боровиковъ)* [АДК 1909]. 1946 – х. *Боровиків* [АТП 1947, с. 431]. 12.07.1958 – знято з обл. н. п. [АТП 1966, с. 53]. На нашу думку, н. – ген. плюрал. ел. посесив, пор. ОН *Боровикъ* (1481) [СГУ, с. 113], (1529) [Демчук, с. 129], *П. Боровикъ* (1649) [РВЗ 1995, с. 126]; див. також апел. *боровик* – “житель бора” [Грінченко, І, с. 87]. Варіант н.: відантроп. посес. суф. дер., пор. ОН *Гребенюк < Гребень* [Худаш, с. 85].

110. **Боровикове** – с., Зв. Засноване на поч. ХІХ ст. [УМС, с. 251], хоча, ймовірно, існувало у ХVІІІ ст. [МЗБ]. 1885 – х. *Боровиковъ* [Список, с. 20]. 1887 – *Боровики* [Карта 1887]. 1895 – д. *Боровиковъ Хутор* [СНМ, с. 101]. 1924 – х. *Боровиків* [СПК, с. 103]. 1946 – с. *Боровикове* [АТП 1947, с. 265]. Н. – ойконіміз. присвійн. прикм., див. № 109 (за переказами, н. походить від ОН першопоселенця. Багато жителів с. і тепер мають прізвище *Боровик* [129]). Варіанти: відантроп. плюральна н.; н. сл.-сп. (присвійн. прикм. і АГТ).

111. **Боровіця** – с., Чр. Відоме з поч. ХVІІ ст. як містечко. 1613 – слобода [УМС, с. 669], хоча згад. у 1190 р. [ЕСЛГН, с. 24]. Раніше – пн. частина г. Бужина [Похилевичь, с. 676]. 1765 – *miasteczko Borowica* [Архівь, VII, 3, с. 17], *Borowicze* [Боплан, с. 37]. 1800 – *местечко Боровица* [Атлас], в тексті *Боровицы* (містечко или городъ) [Архівь, I, 2, с. 142. – I, 3, с. 25; Величко, II, с. 573]. 1909 – *Буровица* [АДК 1909]. 1924 – с. *Боровиця* [СПК, с. 91]. Локат. відгідрон. н., пор. *р. Боровиця* [УМС, с. 669; Похилевичь, с. 676], *Боровичка* (права притока Дніпра) [СГУ, с. 65]; див. також апел. *боръ, бір* – “дрімучий густий темний ліс” [УМС, с. 665; Похилевичь, с. 676], ОН *Боровикъ* (1481) [Архівь, VI, 2, с. 428].

112. **Боровків** – х., Зл. 1924 – х. *Боровків (Роздолля)* [Справочник, с. 62]. 1926 – х. *Боровків* [СПЧ, с. 60]. Знято з обл. н. п. Посесив. дер. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Боровъко* (1649) [РВЗ 1995, с. 530].

113. **Босѣнків** – х., Зв. 1926 – *Босенків* [СПУ, с. 147]. Знято з обл. н. п. Ген. плюрал. ел. посесив, пор. ОН *Босенко < Босъ < Болеславъ* [Морошкин, с. 24].

114. **Босівка** – с., Зв. Відоме з поч. ХVІІ ст. [УМС, с. 426]. 1762 – пан Райко заснував пос., яке у 1765 р. згад. як слобідка [Щербатюк, с. 42]. 1650 – *Bosowka* [Карта 1829]. 1800 – *Босовка* [9]. 1887 – *Бусовка* [Карта 1887]. ХІХ ст. – *Басовка* [83]. 1924 – с. *Босівка* [СПК, с. 102]. Відантроп. суф. н., пор. ОН *Босъ < Болеславъ* [Морошкин, с. 24]; див. також *р. Босовка*, балка *Боса* і *ур. Босий ліс* [Похилевичь, с. 360].

115. **Ботвінівка** – с., Ум. Відоме з ХVІІ ст. [УМС, с. 620]. Згад. у 1751 р. [Похилевичь, с. 365]. 1766 – *wieś Botwinowka* [Архівь, V, 2, с. 197]. 1834 – с. *Ботвиновка* [Похилевичь, с. 365]. 1924 – с. *Батвінівка* [СПК, с. 88]. 1926 – *Ботвінівка* [СПУ, с. 147]. Н. – відантроп. посесив. дер., пор. ОН *Ботвинья, Ботвинный* (1649) [РВЗ 1995, с. 530]; див. також апел. *ботвина* – “стебла і листя коренеплідних рослин” [СУМ, I, с. 223].

116. **Бочкóво** – х., Чр. Як н. п. зареєстр. у 1924 р. [СПК, с. 94]. Відантроп. посесив (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бочко, Бошко, Воско* (1232) [Демчук, с. 65; Морошкин, с. 24].

117. **Бóярка** – с., Зв. Згадується в серед. ХVІІ ст. [УМС, с. 426; Щербатюк, с. 43]. 1650 – *Boiarki* [Карта 1829]. 1775 – *wieś Boiarka* [Архівь, V, 2, с. 217]. 1829 – новий городъ *Боярка* [Боплан]. Н. – відгідрон. локат. дер., пор. *р. Боярка* (ліва притока Гнилого Тікичу, права притока Синохи) [СГУ, с. 67; Похилевичь,

с. 391]; див. також апел. *боярак* – “невеликі ділянки лісу” [Худаш, с. 95], ОН *Бояркинь*.

118. **Бразілівка** – х., Зл. 1924 – х. *Бразилівка* [Справочник, с. 62]. Знято з обл. н. п. На нашу думку, н. – відантроп. посесив. дер., пор. ОН *Бразіло*, *Брадзіха* [Бірыла, с. 59].

119. **Брідок** – с., Зв. 1800 – д. *Бродокъ* [Атлас]. 1924 – с. *Бродок* [СПК, с. 107]. 1926 – с. *Брідок* [СПУ, с. 147]. 12.07.1958 – приєднано до с. Порадівка [АТП 1966, с. 54]. Локат. н. (ойконіміз. ГТ), пор. *брідок* – “невелика мілина на річці, брід” [Громко, с. 29], див. також апел. *брід* – “мілке місце річки; заболочена, важкопрохідна частина дороги” [Грінченко, I, с. 100; СУМ, I, с. 237], ОН *Бродекъ* (1136) [Енциклопедія, с. 27].

120. **Броварки** – с., Зл. 1759 – уроч. *Броварки* [Лучицькій, с. 120]. Ймовірно, н. – ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Броварка* < *Бровар* < апел. *бровар* – “робітник броварні / пивоварний завод” [СУМ, I, с. 237]; див. також *руч. Броварна* (притока Будакви, ліва притока Дніпра) [СГУ, с. 70; Цілуйко, с. 136].

121. **Бровахи** – с., Чр. Виникло у XIV або XVII ст. [УМС, с. 407]. 1710 – с. *Бровахи* [Похилевичь, с. 579]. 1765 – *w. Browachy* [Архів, VII, 3, с. 35]. 1789 – *w. Browachy* [Архів, VII, 3, с. 303]. 1800 – *Бромаха* [Атлас]. На нашу думку, н. – ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Броваха* (XV ст.).

122. **Бродецьке** – с., Зв. Згадується у II пол. XVIII ст. [УМС, с. 377]. 1762 – заснована слобода *Бродецьке* Феліціаном Ласковскім [Архів, VII, 3, с. 28]. 1765 – *sl. Brodeckie* [Архів, VII, 3, с. 28]. 1800 – с. *Бродецьке* [Атлас]. 1920 – *Бродецьке* [Щербатюк, с. 358]. 1924 – с. *Бродецьке* [СПК, с. 75]. Кваліт. н. (ойконіміз. прикм.), див. також *бродець* – “невеликий брід” [СГУ, с. 124], *brodiscze* – “місце, де був брід” [там само].

123. **Брудуцький** – х., Ум. Як н. п. згад. у 1924 р. [СПК, с. 82]. Знято з обл. н. п. Ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Брудуцький* < *Бруда* (1591) [Морошкин, с. 27].

124. **Бубелі** – х., Зл. 1859 – хут. вл. *Бубеловскій* [Щтиглиц, с. 46]. 1909 – *Бубелевской* [АДК 1909]. 1924 – х. *Бубели* [Справочник, с. 60]. Знято з обл. н. п. Посесив. плурал. н., утворена шляхом усічення прізвища власниці, пор. ОН *Бубеловские* (1359) [СД, с. 127]. Колишні н. – ном. та ген. синг. ел. посесиви.

125. **Бубнівська-Слобідка** – с., Зл. Відоме з 40-х рр. XVII ст. [УМС, с. 290]. 1700 – с. *Бубновская слободка* [Лучицькій, с. 251]. 1891 – с. *Бубнова Слободка* [Карты 1891], с. *Буб. Слободка* [ГК]. 1900 – с. *Бубновская слоб. Шабельники* [Матеріали, с. 140], с. *Бубновская Слободка* і хх. *Карповщина* і *Тамаровщина* [там само, 146]. 1909 – *Бубновка-Слободка* [АДК 1909]. 1924 – с. *Бубнівська-Слобідка* [Справочник, с. 60]. 1926 – *Бубнова Слобідка* [СПЧ, с. 45]. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ад’ект. та ойконіміз. АГТ), пор. *слобідка* – “пос. на Україні в XVII–XVIII ст., жителі яких тимчасово звільнялися від феодалних повинностей, мали якісь пільги, привілеї, т. зв. “свободи”; село з жителями, які займаються ремеслами, працюють на підприємствах; відокремлена частина великого села” [АТП 1947, с. 325], див. також № 126. Варіант н.: локат. н.-сл.-сп. (поєднання кількох ойконімів).

126. **Бубнове** – с-ще, Зл. Давні назви – *Дубків*, *Дубково*, *Дубкев* [Губський, с. 218], *Бубнів* (XVII ст.), *Вобновкij* (XVII ст.) [там само, 219]. Виникло після 1557 р. як сторожова фортеця [Губський, с. 219]. 1754 – *мшт. Бубновъ* [Лучицькій, с. 97]. 1891 – *м-ко Бубново* [Карты 1891; ГК]. 1946 – с. *Бубнове* [АТП 1947, с. 405]. 08.05.1968 – виключено з обл. н. п. [АТП 1972]. Н. – ойконіміз. присвійн. прикм., пор. ОН *Бубновы* (1546) [Бодянский, с. 212], *О. Бубникъ* (1649)

[РВЗ 1995, с. 127], *Бубен* [Шульгач, с. 18]. Варіанти: ойконіміз. присвійн. прикм., пор. ОН *Дубко* [Худаш, с. 107].

127. **Бугрія** – х., Зл. Як н. п. існ. у 1900 р. [Матеріали, с. 8]. Ген. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бугрії* [Редько, с. 79].

128. **Буда** – с-ще, Чр., 1924 – х. [СПК, с. 108]. Н. – кваліт. ойконіміз. ГТ, пор. *буда* – “поташний завод; селітровий завод; місце в лісі для виварки дьогтю, смоли” [Грінченко, I, с. 105; Шульгач, с. 19; АТП 1947, с. 60].

129. **Буда-Бровахівська** – с., Чр. Заснована, вірогідно, у XVII ст. [Степенькіна, с. 159]. 1789 – *Буда Старо-Бровахська / Броварська / Буда Ново-Бровахська / Броварська* [Степенькіна, с. 159]. XIX ст. – *д. Бровахская-буда* [Похилевичь, с. 579]. 1800 – *Буда Бромасна* [Атлас]. 1885 – *д. Буда-Бровахская* [Список, с. 21]. Кін. XIX – поч. XX ст. – *Буда бровахская* [Карта Ильїна]. 1924 – с. *Буда-Бровахівська* [СПК, с. 122]. 1926 – *Буда Бровахська* [СПУ, с. 52]. На нашу думку, н. – локат.-кваліт. сл.-сп. (ойконіміз. ГТ та ад’ектонім), див. №№ 121, 128. У корсунських лісах ставили буди для випалювання поташу [Степенькіна, с. 159].

130. **Буда-Горобіївська** – с., Чр. XIX ст. – *д. буда-Воробієвская* [Похилевичь, с. 636]. 1885 – *д. Буда-Воробієвск.* [Список, с. 22]. 1887 – *Буда Воробьецкая* [Карта 1887]. 1895 – *д. Буда Воробієвская* [СНМ, с. 303]. 1924 – с. *Буда Горобіївська* [СПК, с. 123]. Н. – локат.-кваліт. сл.-сп. (ойконіміз. ГТ та ад’ектонім).

131. **Буда-Журжинієцька** – с., зв. 1775 – *Vuda* [Щербатюк, с. 22]. 1885 – *д. Буда-Журжинец.* [Список, с. 22]. 1895 – *д. Буда (Журжинская)* [СНМ, с. 102]. 1900 – *д. Буда Журжинецька* [Щербатюк, с. 44]. 1924 – с. *Буда Журжинська* [СПК, с. 107]. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ойконіміз. ГТ та ад’ектонім).

132. **Буда-Макіївка** – с., Чр. Виникло в I пол. XVII ст. [Нікіфоров, с. 56]. 1850 – с. *Макієвская Буда* [Похилевичь, с. 692]. 1885 – с. *Буда-Мокієвская* [Список, с. 22]. 1887 – *Буда Макієвская* [Карта 1887]. 1903 – с. *Буда Макієвская* [Карта 1903]. 1924 – с. *Буда Макіївська* [СПК, с. 93]. 1989 – с. *Буда-Макіївка* [АТП 1989, с. 88]. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ГТ та ойконім). За переказами, на території с. були *буди* (поташні та вугільні заводи) [Похилевичь, с. 692]. Варіант: локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ойконіміз. ГТ та ад’ектонім).

133. **Буда-Орловієцька** – с., Чр. Виникло на поч. XVIII ст. [УМС, с. 161]. 1656 – *Будица Орловские* [Похилевичь, с. 648]. 1750 – *Орловецкая-Буда* [там само, 642]. 1885 – с. *Буда-Орловецкая* [Список, с. 22]. 1924 – с. *Буда-Орлівієцька* [СПК, с. 95]. 1946 – *Буда-Орлівець* [АТП 1947, с. 266]. 1987 – *Будо-Орловецька* [АТУ 1987, с. 312]. 1989 – с. *Буда-Орловецька* [АТП 1989, с. 88]. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ГТ та ад’ектонім), див. № 128.

134. **Буда-Петрівська** – с., Зв. 1946 – с. *Буда-Петрівська* [АТП 1947]. 12.07.1958 – приєднано до с. Петрівська Гута [АТП 1966, с. 54]. Локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ГТ та ад’ектонім), див. № 128.

135. **Будіще** – с., Зв. Засноване в I пол. XVIII ст. [УМС, с. 251]. Перша зг. – 1737 [МЗБ]. 1764 – *wieś Budyszcz* [Архівь, V, 2, с. 36]. 1800 – *Будище* [9]. 1885 – с. *Будица* [Список, с. 22; Архівь, I, 2, с. 274]. Кін. XIX – поч. XX ст. – с. *Будыше* [Карта Ильїна]. На території с. були буди [УМС, с. 251]. Локат. н. (ойконіміз. ГТ), пор. *будище* – “місце, де був поташний завод” [Грінченко, I, с. 106; МЗБ].

136. **Будіще** – с., Зв. Згадується у 30-х рр. XVIII ст. [УМС, с. 426]. 1656 – с. *Будица* [Щербатюк, с. 310]. I трет. XVIII ст. – *Будица Лисянські* [Щербатюк, с. 44]. 1775 – *Budyszcz* [Архівь, V, 2, с. 337]. 1885 – с. *Будица-Лисянське* [Список, с. 22]. 1887 – *Лисянскія Будици* [Карта 1887]. 1895 – с. *Будица*

(*Лысянскія*) [СНМ, с. 102]. Кін. XIX – поч. XX ст. – *Лысянскі будища* [Карта Ильина]. 1924 – *с. Будище Лысянське* [СПК, с. 107]. 1926 – *Будище* [СПУ, с. 148]. Н. – див. № 135. Варіант: локат.-кваліт. н.-сл.-сп. (ГТ та ад'ектонім).

137. *Будіше* – с., Чк. Згадується 1036 р. [УМС, с. 648]. 1656 – *д. Будища* [Похилевичь, с. 648; Архивь, III, 3, с. 377]. 1765 – *wieś Budyszczca* [Архивь, V, 2, с. 330]. 1887 – *Будище* [Карта 1887]. Н. – див. № 135. На території с. споруджували буди для добування з дерева дьогтю, смоли [УМС, с. 648].

138. *Будки* – с., Чр. 1765 – *wieś Budki* [Архивь, V, 2, с. 214]. 1885 – *д. Будки* [Список, с. 22]. 1887 – *Будка* [Карта 1887]. За переказами, н. походить від циганських будок – “кибиток”. У серед. XIX ст. за наказом графа Бобринського збудували будки для робітників цукроварень. Давні н.: *Слобода, Перегонівка* [Нікіфоров, с. 56–57]. Локат. н. (ойконіміз. АГТ), пор. *будка* – “маленька буда” [Нікіфоров, с. 56–57]; див. також ОН *Будко, Budcho* (1209) [Морошкин, с. 29; Шульгач, с. 19; Демчук, с. 67]. Варіанти: відапел. суф. дер., пор. *перегонити* – “змушувати кого-небудь змінити місце проживання, перебування або роботу, службу і т. ін.” [СУМ, VI, с. 149]: після скасування кріпацтва селян “перегнали” з доброї панської землі на неродючу [Цілуйко, с. 150]; локат. н. (ойконіміз. АГТ), пор. *слобода, слобідка* – “поселення на Україні в XVII–XVIII ст., жителі яких тимчасово звільнялися від феодальних повинностей, мали якісь пільги, привілеї, т. зв. “слободи”; село з жителями, які займаються ремеслами, працюють на підприємствах; відокремлена частина великого села” [Янко, с. 325].

139. *Бужанка* – с., Зв. Виникло на поч. XVII або XVIII ст. [УМС, с. 427; Щербатюк, с. 44]. 1775 – *wieś Bużanka* [Архивь, V, 2, с. 216]. 1800 – *с. Бужанка* [Атлас; Архивь, I, 3, с. 742]. Локат. відгідрон. ойк., пор. *р. Бужанка* (притока Гнилого Тікичу) [СГУ, с. 74]. Можливий зв'язок із гідронімом *Буг* і ОН *Бужани* [Шульгач, с. 20].

140. *Бужін* – с., Зл. Поч. XVII ст. – *с. Бужинь* [Похилевичь, с. 675]. 1653 – *городокъ Бужино* [Акты, X, с. 99]. XVII ст. – *Bougin* [Боплан, с. 37]. 1765 – *w. Bużun* [Архивь, VII, 3, с. 18]. 1775 – *Бузинь* [Шмид 1775]; в тексті – *Божинь*; городь, потім село [Памятники, I, отд. 3, с. 360; Величко, II, с. 28]. 1924 – *с. Бужин* [СПК, с. 99]. 02.09.1960 – знято з обл. н. п. [АТП 1966, с. 55]. Відантроп. посесив. н. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бижько* – “той, що живе над р. Буг” [ЕСЛГН, с. 25] < *Буга*.

141. *Бувівка* – с., Ум. Вперше згад. 1630 р. [Акты, I, 10, с. 295]. 1654 – городь *Бузувка* [там само]. 1775 – *Бузовка* [Шмид 1775]. 1787 – *Wuzowka* [Архивь, V, 2, с. 581]. 1829 – *Бозовка* [Карта 1829]. 1924 – *с. Бувівка* [СПК, с. 89]. Відантроп. посесив. суф. н. (від ОН *Боза* – вождь, цар *Боз* (серед. IV ст.) [Горошко, с. 19]; див. також ОН *Боуш, Боузь* (1487) [СД, с. 130], *Яковъ Бузовский* (1649) [РВЗ 1995, с. 131].

142. *Бузуків* – с., Чр. XVI ст. – уходи *Бузуковъ* [Юркевич, с. 3]. 1723 – *с. Бузуковъ* [Похилевичь, с. 616]. 1765 – *w. Wuzikow* [Архивь, VII, 3, с. 5]. 1887 – *Бол. Бузуковъ* [Карта 1887]. 1895 – *Бузуковъ (Бозуковъ)* [СНМ, с. 303]. 1924 – *с. Бузукове* [СПК, с. 91]. 1926 – *с. Бузуків* [СПЧ, с. 54]. 12.07.1958 – приєднане до с. Степанки [АТП 1966, с. 56]. За переказами, н. походить від прізвиська засновника *Базука*, див. також тюрк. *бозук* – “небіжчик” [Нікіфоров, с. 58]. Відантроп. посесив. н. (ойконіміз. присвійн. прикм.), пор. ОН *Бузук* [Бірыла, с. 65] < *Боуш, Боузь* (1487) [СД, с. 130]; див. також ОН *Бузак* < укр. діал. *бузувати* – “карати, бити, докоряти, лаяти” [Шульгач, с. 20], *Бузкій* [Архивь, I, 4, с. 66]. Варіант: посес.-кваліт. н.-сл.-сп. (присвійн. і якісний прикм.).

143. *Бузькі* – с., Зл. 1754 – *с. Бузьки* [Луцицькій, с. 56]. 1891 – *д. Бузки*

[Карты 1891]. 04.02.1960 – виключено з обл. н. п. [АТП 1966, с. 56]. Побутує гіпотеза про зоофорне походження н., пор. апел. *бузько* – “лелека” [СУМ, I, с. 251]. На нашу думку, це родова н., пор. ОН *Бузько* [Редько, с. 142].

144. **Букалєнко** – х., Ум. Як н. п. згадується у 1924 р. [СПК, с. 74]. Знято з обл. н. п. Н. – ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Букаленко* < *Букало* [Архивъ, III, 3, с. 370], *Букаль* (1147) [Морошкин, с. 30].

145. **Букі** – смт., Ум. Відоме з кін. XVI ст. 1592 – *міст. Струсьгород* (*Струсь-град*) [Горошко, с. 23; Янко, с. 61; УМС, с. 442–444]. 1603 – *міст. Буковь* (*Струсь городь*) [Архивъ, VII, 2, с. 387], *miasta Bukow* [там само, с. 561]. 1613 – *Вікі* [Панченко, с. 42]. 1653 – *городокъ Буки* [Акты, X, с. 100]. 1834 – *мест. Буки із передм. Антоновка* [Похилевичъ, с. 358]. 1924 – *міст. Буки* [СПК, с. 74]. За переказами, раніше с. іменувалося *Биками* (у трясовині потонули бики), що мало ймовірно [Оленчук, с. 26]. Гіпотези походження н.: 1) від букових лісів [Танцюра]; 2) від гідроніма *Буки* [Оленчук, с. 28]; 3) апел. *бук* – “глибоке місце під водоспадом чи під колесом млина; букалице, место под мельничным колесом, где вода вымывает омут” [Похилевичъ, с. 359]; 4) від ОН *Бук* у множ. [Янко, с. 61]; 5) від прізвища переселенців із Закарпаття [Коваль, с. 73–74]. На нашу думку, н. – відантроп. плюрал. дер., пор. ОН *Бука* (1052) [Морошкин, с. 29]. Варіанти: 1) відантроп. посесив. композит, пор. ОН гралицького магната *Струся* [Янко, с. 61]; 2) ойконіміз. присвійн. прикм.; 3) описова н. (АГТ + ойк. + сполуки слів зі значенням уточнення).

146. **Буковєччина** – х., Ум. Зареєстровано у 1946 р. як х. [АТП 1947, с. 25]. 12.07.1958 – приєднано до с. Теолин [АТП 1966, с. 57]. Відойкон. суф. дер. (див. № 145); пор. також ОН *Буковские* (XVI ст.).

147. **Булатець** – х., Зл. 1859 – хут. вл. *Булатець* [Щтиглиц, с. 47]. Знято з обл. н. п. Відантроп. суф. посесив. н, див. ОН *Булат* (I пол. XVI ст.); пор. також апел. *булатчикъ* – “майстер, який робить булат” [Худащ, с. 140].

148. **Бурдонєсів** – х., Зл. 1900 – х. *Бурдоносовь* [Материали, с. 92]. 1909 – *Платковская* (*Бурбоносовка*) [АДК 1909]. 1946 – х. *Бурдонєсів* [АТП 1947, с. 405]. 12.07.1958 – виключено з обл. н. п. [АТП 1966, с. 57]. Ойконіміз. присвійн. прикм., пор. ОН *Васил Бурдоносов зят* (1649) [Бодров, с. 249]. Варіант: ном. синг. ел. посесив., пор. ОН *Платковская*; відантроп. суф. дер.

149. **Бурти** – с., Зв. Засноване на поч. XVIII ст. [УМС, с. 747]. 1765 – *wieś Burty* [Архивъ, V, 2, с. 214]. 1834 – *м-ко Бурты* [Похилевичъ, с. 651; Архивъ, VI, 2, с. 284]. 1946 – с. *Бурти* [АТП 1947, с. 296]. Гіпотези походження ойк.: 1) від козацького укріплення, що складалося з кількох земляних насипів – *буртів*, посередині яких знаходився бастіон; 2) від великих куп попелу [Шевчук, с. 25–26]. На думку І. Гуріненка, виробництвом селітри тут займався німецький колоніст Фантал (частина села звалася Фантал-Бурти [Шевчук, с. 26]. Локат. н. (ойконіміз. ГТ), пор. *бурт*, *бурти* – “велика купа, насип, підвищення; невелика похила гора; місце приготування селітри” [СУМ, I, с. 260; Янко, с. 63; Похилевичъ, с. 651; Шевчук, с. 25–26].

150. **Бурти** – х., Зл. 1840 – *д. Бурты* (*Лычанка*) [Похилевичъ, с. 584]. 1887 – *Бурты* (*Лачаки*) [Карта 1887]. 1924 – х. *Бурти* [Справочник, с. 54]. Знято з обл. н. п. Н. – див. № 151. Варіанти: 1) ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Лычанка*, див. *Лычачка* [Панцьо, с. 109]; 2) родова н., пор. *Лачак*, див. *Лачик* [Панцьо, с. 109].

151. **Бурякове** – с-ще, Чр. 1924 – х. *Бурякове* [СПК, с. 96]. 1926 – *Буряково* [СПЧ, с. 42]. 6.02.1968 – приєднано до с-ща Московське [АТП 1972]. 1987 – *с-ще Бурякове* [АТУ 1987, с. 320]. Можливо, відфлоролексемна н., оскільки тут

здавна вирощували буряки, див. також ОН *Буракъ* (1552) [Демчук, с. 129].

152. **Бути** – х., Зв. 1924 – х. *Бути* [СПК, с. 108]. Знято з обл. н. п. Ном. плюр. ел. посесив, пор. ОН *Буть* (1176), *Бута* (1222) [Морошкин, с. 30–31], *С. Буть* (1649) [РВЗ 1995, с. 135]; див. також ГТ *бут* – “молодий зелений луг” [Грінченко, I, с. 116]. На думку М. Худаша, *Буть* ← слов. автохт. ім. на зразок *Голобутъ* [РВЗ 1995, с. 532].

153. **Бухтілово** – х., Чр. 1924 – х. *Бухтілово* [СПК, с. 94]. 1926 – *Бухтилово* [СПЧ, с. 36]. Знято з обл. н. п. Ойконіміз. присвійн. прикм., пор. ОН *Бухтило* < ОН *Боухтн*, *Боухтн*#, *Бухта* (1455) [СД, с. 132].

154. **Бучак** – с., Чр. 1741 – д. *Бучакъ* [Похилевичь, с. 597]. 1765 – *в. Buczak* [Архивъ, VII, 3, с. 49. – V, 2, с. 20]. 1800 – *Бучакъ* [Атлас]. 1890 – *мѣст. Buczaka* [Архивъ, VII, 2, с. 395]. 1924 – с. *Бучак* [СПК, с. 104]. Відойкон. н. (с. засноване на честь міст. *Бучак* на Галиції [Похилевичь, с. 548]). На нашу думку, це ном. синг. ел. посесив, пор. ОН *Бучак* < діал. *бучак* “бузьок, лелека” (1649) [РВЗ 1995, с. 532].

Отже, аналіз семантичної, мотиваційної та словотвірної структури назв поселень Черкаської області дає можливість стверджувати, що місцевий ойконімікон сформувався на основі загальноукраїнських принципів і моделей номінування з незначними територіально-диференційними вкрапленнями. Реферована розвідка не тільки фіксує отримані результати в порівнянні з ойконіміконом інших територій України, що важливо у світлі сучасних досягнень в галузі регіональної ономастики, а й стимулює до подальших наукових досліджень.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

АДК 1909 – Админ.-дорожная карта Золотоношского уезда: Изд. по сведениямъ 1909 года.

Акты – Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археологическою комиссиею. Т.1–25. СПб., 1861–1892.

Ананьева – Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст., Т. Б. Ананьева (сост.); П. С. Сохань (відп. ред.); НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. М. Грушевського. Київ: Наук. думка, 1997. 324 с.

Архивъ – Архивъ Юго-Западной России, издаваемый временной комиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденною при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. Ч. 1–8. Киев, 1859 – 1914.

Архів – Державний архів Черкаської області (м. Черкаси). Ф. р. 4178. Оп. 1. Спр. 418. Арк. 2.

Атлас – Атлас Киевской губернии, состоящий из генеральной карты 12 городовых планов и 12 поветовых карт. Киев, 1800.

АТП 1947 – Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 р. Київ, 1947. 1064 с.

АТП 1966 – Черкаська область. Адміністративно-територіальний поділ / Довідник адміністративно-територіального поділу Черкаської області. На 1-е квітня 1966 р. Черкаси, 1966. 137 с.

АТП 1972 – Черкаська область. Адміністративно-територіальний поділ / Довідник адміністративно-територіального поділу Черкаської області. За станом на 1 липня 1971 р. Вид. 4-е. Дніпропетровськ, 1972. 134 с.

АТП 1981 – Черкаська область. Адміністративно-територіальний поділ на 1 січня 1981 року / Склали і підгот.: І. Т. Нечай, В. Г. Восканян,

В. Є. Кам'янський. Дніпропетровськ: Промінь, 1981. 118 с.

АТУ 1987 – Українська РСР. Адміністративно-територіальний устрій (на 1 січня 1987 р.). Київ: ГРУРУ, 1987. 504 с.

АТП 1989 – Черкаська область: Адм.-тер. поділ на 1 квіт. 1989 року [Довід. / Упорядник В. А. Лобунець]. Дніпропетровськ: Промінь, 1989. 137 с.

Бірыла – Бірыла, М. В. (1969). Беларуская антрапанімія. Мінск: Наука і техника. 504 с.

Бодров – Бодров, Ю. І. (1999). Уманський козацький полк в добу Руїни. Київ: Наук. світ. 45 с.

Бодянській – Бодянській, П. (1865). Памятная книжка Полтавской губернии, за 1865 год ... Сост. Павлом Бодянским. Полтава: Изд. Полтавск. губ. стат. ком-том.

Боплан – Боплан, Г. Л. де. (1660). Опис України, кількох ... Suppl.: G.L. Beauplan. Description d' Ukraine, qui sont plusilurs Provinces du Royaume de pologne ... Faks ed. : Rouch: Gaillóue, 112 s.

Боплан – Боплан, Г. Л. де. (1990). Описание Украины, нескольких провинций Королевства Польского, которые тянутся от границ Московии до границ Трансильвании, вместе с их обычаями, способом жизни и ведения войн. Киев: Наук. думка. 254 с.

Величко – Летопись о событиях в Юго-Западной России в XVII в. Сост. С. Величко. Изд. Временною Комис. для разб. древних актов. Т. I– IV. Киев, 1848–1864.

Волошенко – Волошенко, І. (1995). Монастирищина. З історії рідного краю. Черкаси: “Сіач”. 229 с.

Габорак – Габорак, М. М. (1993). Семантико-словотвірні типи ойконімів Прикарпаття (XII – XX ст.): Дис... канд. філол. наук. Івано-Франківськ. 290 с.

ГК – Географические карты уездов Полтавской губернии в 10-верстном масштабе с общей по губернии картой в масштабе 24 версты в 1 дюйме. Полтава: Изд. Полт. губ. земства / Б. г./

Горошко – Жашківщина: минуле і сьогодення / Автор-упоряд. С. І. Горошко. Київ: Видавництво “АртЕк”, 2001. 136 с.

Грінченко – Грінченко, Б. Д. (1996–1997). Словарь української мови. Т. 1–4. Київ: Наукова думка.

Громко – Громко, Т. В., Лучик, В. В., Поляруш, Т. І. (1999). Словник народних географічних термінів Кіровоградщини / Відп. ред. В. В. Лучик. Київ – Кіровоград: РВГУЦ КДПУ. 224 с.

Губський – Черкаський край – земля Богдана і Тараса: Культурологічний збірник / За редакцією Б. В. Губського, В. М. Литвина, В. А. Смолія. Київ: Українські пропілеї, 2002. 656 с.

Демчук – Демчук, М. (1988). Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV–XVII ст. Київ. 172 с.

Дзюба – Дзюба, М. (1965). Багва // *Промінь комунізму*. 21 березня.

Дігтяренко – Дігтяренко, М. С. (1995). З історії землі Тальнівської. Черкаси: Облредвидав. “Сіач”. 160 с.

Енциклопедія – Енциклопедія шкільного роду (автобіографічні дані, спогади, роздуми). Т. III–IV (1978–1998 роки). с. Сахнівка Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, 2000. 503 с.

ЕСЛГН – Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі / Желєзняк, І. М., Корепанова, А. П., Масенко, Л. Т., Стрижак, О. С. Київ: Наукова думка, 1985. 254 с.

Звенигородка – Киевской губернии городъ Звенигородка и его Соборный храмъ. Изданіе Звенигородской Городской Управы. Типографія Я. А. Ниренберга, 1914 г.

Карта 1829 – Карта представляющая Малороссію подь владніемъ Польскимъ, составленная въ началъ XVII века Инженеромъ Бопланомъ, на Россійскій языкъ переложенная Дмитріемъ Бантышъ-Каменскимъ 1829 года.

Карта 1887 – Специальная карта Киевской губернии. Исправлена по оригиналамъ военно-топограф. съемки. 1887 г.

Карта 1900 – Карта Киевской губернии с границей уездов. 1900 г.

Карта 1901 – Карта 1901 Карта Черкаскаго уезда Киевской губернии съ обозначеніемъ Благочин. округовъ / Сост. по официал. свѣдѣніямъ землемеръ губернской секретарь Дороганевскій И. Я. Б. М., 1901.

Карта 1903 – Карта Чигиринского у. Киевской губ. Сост. И. Я. Дороганевским. Киев, 1903.

Карта Ильина – Карта Киевской губернии. СПб, изд. картогр. зав. А. Ильина, (конец XIX в. – нач. XX в.).

Карта XIX – Карта Киевской, Черниговской и Полтавской губернии. ПТБ, XIX в.

Карты 1891 – Карты уездов Полтавской губернии. Полтава, изд. Полтавск. Губ. Статист. комитета, 1891.

Книга 1994 – Книга пам'яті села Безпальче: Відомості внесено станом на 1 грудня 1993 р. / Музей с. Безпальче Драбівського р-ну Черкаської обл. Україна. Сімферополь, 1994. 220 с.

Коваль – Коваль, А. П. (2001). Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України: Наук.-попул. вид. Київ: Либідь. 304 с.

Лучицкій – Сборник матеріаловъ для исторіи общины и общественныхъ земель въ Лѣвобережной Украинѣ XVIII в. (Полтавской губер.). Сост. И. Лучицкій. Киев, 1884 г.

Материалы – Материалы подворной переписи Полтавской губернии въ 1900 году. Золотоношскій, Лохвицкій, Лубенскій, Миргородскій и Переяславскій уезды. Полтава: Стат. бюро Полт. губ. земства, 1905 г. 257 с.

МЗБ – Матеріали Звенигородської бібліотеки.

Монке – Монке, С. Ю., Петренко, А. І., Кузнецъ, Т. В., Карасевич, А. О., Кривошея, В. В., Кривошея, І. І. (2001). Нарис історії Уманщини (з найдавніших часів до 60-х років XX століття): Монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”. 266 с.

Морошкин – Морошкин, М. Я. (1867). Славянскій именовослов, или Собрание словянскихъ личныхъ именъ в алфавитномъ порядкѣ. СПб. 219 с.

Нікіфоров – Нікіфоров, В.І. (1991). Топоніми Смілянщини // Краєзнавець Черкащини. Матеріали учасників обласної краєзнавчої науково-практичної конференції, науковців та аматорів краєзнавчої справи. Випуск 2. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ облпреси. С. 55–63.

Новицкій – Указатель къ изданіямъ временной комиссії для разбора древнихъ актовъ, высочайше учрежденной при Киевскомъ, Подольскомъ и Волынскомъ генераль-губернаторѣ (съ 1845 по 1877 годъ). Т. I–II. Составиль И. П. Новицкій. Киев, 1878.

Оленчук – Матеріали з історії Маньківського району / Упор. Й. П. Оленчук. Маньківка, 1993. 143 с.

Осташ – Осташ, Л. Р. (2002). Слов'янські автохтонні власні особові імена-композиції в чеських і українських мовах // *Мовознавство*. № 2–3. С. 22–38.

Памятники – Памятники, изданные Временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше утвержденною при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. Т. 1–4. СПб., 1845–1859.

Панцьо – Панцьо, С. Є. (1995). Антропонімія Лемківщини. Тернопіль. Книжково-журнальне видавництво “Тернопіль”. 132 с.

Панченко – Панченко, Л. (2003). Паланка (історико-краєзнавчий нарис). Умань. 338 с.

Похилевич – Похилевич, Л. (1864). Сказанія о населенных мѣстностяхъ Киевской губерніи или статистическія, историческія и церковныя заметки о всѣхъ деревняхъ, селахъ, мѣстечкахъ и городахъ, въ предѣлахъ губерніи находящихся. Київ. Тип. Кієво-Печерской Лавры. 763 с.

РВЗ 1995 – Реєстр Війська Запорозького 1649 року: Транслітерація тексту. Київ, 1995.

Редько – Редько, Ю. К. (1969). Довідник українських прізвищ. Київ: Рад. школа. 254 с.

Рклицкий – Рклицкий, М. В. (1911). Козаки Золотоношскаго уезда по даннымъ Румянцевской описи 1767 г. Полтава. Электрич. типог. И. А. Дохмана.

Сакун – Сакун, К. (2002). Селище Шрамківка // Черкаський край – земля Богдана і Тараса: Культурологічний збірник / За редакцією Б. В. Губського, В. М. Литвина, В. А. Смоля. Київ: Українські пропілеї. С. 383–385.

СГУ – Словник гідронімів України. Київ: Наукова думка, 1979. 782 с.

СД – Список дворян, внесенных в дворянскую родословную книгу Полтавской губернии. Полтава, изд. Полт. дворян. депутат. совр. 1898. 120 с.

Скрипник – Скрипник, Л. Г., Дзятківська, Н. П. (1996). Власні імена людей. Словник-довідник. Київ: Наукова думка. 335 с.

СНМ – Списокъ населенныхъ мѣсть Киевской губернии. Київ: Изд. Кієвск. губ. стат. к-та. Изд. 3, 1896. 368 с.

Список – Алфавитный списокъ населенныхъ мѣсть Киевской губернии. Київ, Изд. Кієвскаго губ. стат. ком-та, 1885. 83 с.

СПК – Список поселень Київщини: *Видання газети “Вістник Київського губвиконкому”*. Київ, 1924. 152 с.

Справочник – Статистичний справочник по Золотоноській окрузі на 1924–25 рр. Золотоноша, 1925. 63 с.

СПУ – Список поселень Уманської округи. Попередні підсумки всеспількового перепису населення 1926 р. Умань, друк. вид. “Сел. правда”, 1927.

СПЧ – Список поселень Черкаської Округи. Черкаси: ЦСУ УСРР Окр. стат. бюро. Держ. друк, 1926. 78 с.

ССУМ – Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.: В 2 т. Київ: Наукова думка, 1977–1978.

Степенькіна – Малий енциклопедичний словник Корсунщини: Видання в 2 т. / П. Я. Степенькіна (відп. ред.); Корсунь-Шевч. Районна держ. адміністрація та ін. Корсунь-Шевченківський, 2004. 196 с., 336 с.

Степовенко – Степовенко, І. (1966). Антонівка // *Промінь комунізму*. 1 січня.

СУМ – Словник української мови: В 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

Танцюра – Танцюра, Ю. (1960). Минуле і сучасне с. Буки // *Промінь комунізму*. 16 липня.

Трійняк – Трійняк, І. І. (2005). Словник українських імен. Київ: “Довіра”. 509 с.

УМС – Історія міст і сіл Української РСР. Черкаська область. Київ:

Інститут історії АН УРСР, 1972. 788 с.

Худаш – Худаш, М. (2004). Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів). Львів. 536 с.

Цілуйко – Цілуйко, К. К. (1954). Топоніміка Полтавщини як джерело історії краю // *Полтавсько-київський діалект – основа української національної мови*. Київ: Видавництво АН УРСР. С. 130–155.

Шевчук – Шевчук, В. В. (2003). Історія Шполянського краю. Черкаси: “Відлуння-Плюс”. 184 с.

Шмид 1775 – Генеральная карта Киевской губернии, разделенная на 10 полков. Соч. Я. Шмид. /Б./ Москва, 1775 г.

Шульгач – Шульгач, В. П. (2001). Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник. Київ: Київ. 189 с.

Щербатюк – Щербатюк, В. М. (2002). Історія регіонів України: Лисянщини / Центр пам’ятокознавства НАН України та Українського товариства охорони пам’яток історії та культури та ін. Київ: Логос. 428 с.

Щтигилиць – Список населенных мест по сведениям 1859 года. Издан Центр. статист. ком-том мин. внутр. дел. Обработ. состоящим при ком-те Н. Щтигилицом. XXXIV. СПб., 1862. 262 с.

Юркевич – Юркевич, В. (1929). Звенигородщина в XV – XVI в. // *Історико-географічний збірник*. Т. 3. С. 3–22.

Янко – Янко, М. Т. (1998). Топонімічний словник України: Словник-довідник. Київ: Знання. 432 с.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

1. Загальні назви

АГТ – адміністративно-господарський термін

Ад’ект. – ад’ектонім

Апел. – апелятив

Відантроп. – відантропонімний

Відапел. – відапелятивний

Відгідрон. – відгідронімний

Відетнон. – відетнонімний

Відойкон. – відойконімний

ГТ – географічний термін

Д. – “деревня”

Ден. – денотат

Дер. – дериват

Див. – дивіться

Ел. – еліптичний

Кін. – кінець

М. – місто

Міст. /мест./ – містечко

Ном. – номінативний

ОН – особова назва

Пол. – половина

Пор. – порівняйте

Поч. – початок

С. – село

С-ще – селище

Серед. – середина

Смт. – селище міського типу

Ст. – століття

Трет. – третина

Х. – хутір

2. Райони

Зв. – Звенигородський

Зл. – Золотоніський

Ум. – Уманський

Чр. – Черкаський

Подано до редакції 26.04.2024 року

Прийнято до друку 20.05.2024 року